

Pokoj a dobro

KATOLICKÝ ČASOPIS SPARNOSTI MARKU SOVCE FILIALOK KEPPLICKA MIESKOVANY

ROČNÍK 2 ČÍSLO 4 SEPTEMBER 2000

Existuje veľa skutočností, ktoré človek považuje za hodnoty: veľkosť a posvätnosť manželstva, váha autority, vzájomná zodpovednosť rodičov a detí, starostlivosť o starých a chorých, túžba po poznaní, dôstojnosť ľudskej osoby a rešpektovanie jej práv, pokoj vo svete a iné. Z náboženských hodnôt možno spomenúť Božie kráľovstvo, ktorého znakmi sú láska, zhovievavosť, radosť, pokoj, dobrotvorosť, vernosť, spravodlivosť... Vieme, že Ježišovo kráľovstvo je odlišné od iných kráľovstiev, ktoré poznáme z histórie. Ježiš verejne vyznáva pre Pilátom, že jeho kráľovstvo nepochádza z tohto sveta. Hľadať Božie kráľovstvo znamená vytvárať priestor na vzťah k Bohu, na nočúvanie jeho slova, na poznávanie jeho pravdy. Je trebná naša ochota poznávať Boha a jeho pravdu cez Cirkev. Ďalšou náboženskou hodnotou je viera v Boha. Sväté

Hierarchia hodnôt

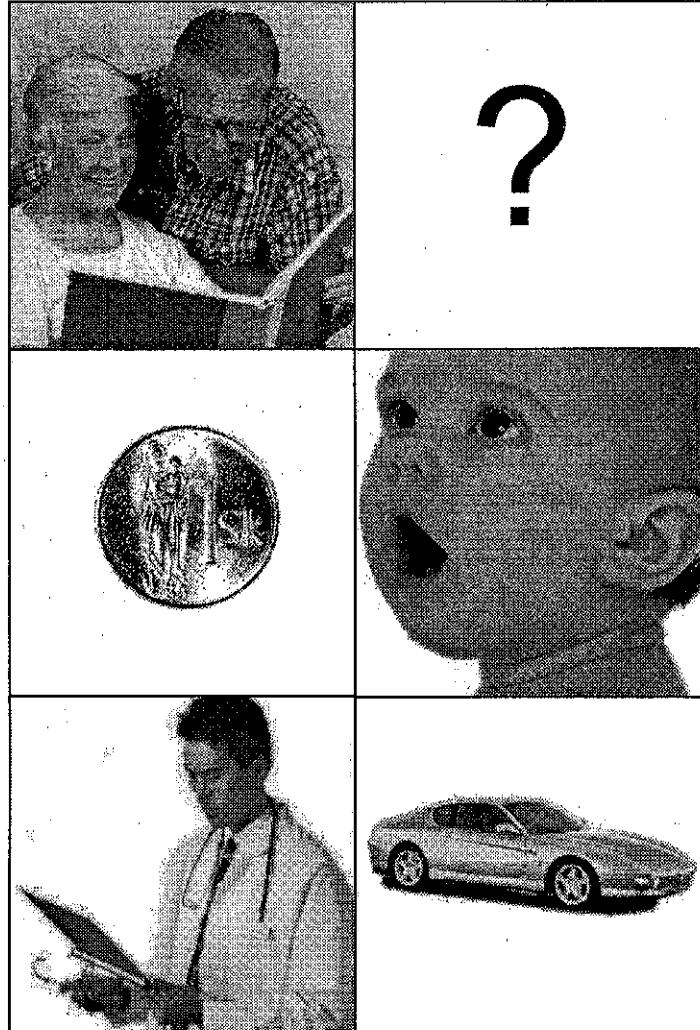
Písmo, náboženské knihy, náboženské časopisy a naši duchovní otcovia nás vo svojich kázňach často upozorňujú na vieri v Boha. Tá nespočíva iba v jednoduchom uznaní, že Boh existuje. Ježiš aj svojim súčasníkom často vyčítal nedostatok viery. Je veľmi dôležité podľa viery aj žiť. Svojím pozemským životom si máme získať večné šťastie v Bohu. Človek je na tomto svete preto, aby Boha poznal, aby ho miloval, jemu slúžil, a tak sa spasil. Viera nám dáva istotu, pokoj a radosť. Viera v Boha nám dáva na mnohé dôležité otázky života vyčerpávajúcemu odpovedeť, že nie som náhodná bytosť. Boh ma stvoril. Ľudský život považovalo ľudstvo od najstarších čias za jednu z najväčších hodnôt. Ján Pavol II.

Incyklike Evangelium vitae nás vyzýva, aby sme ho vďačne prijali, chránili si ho a väzili so živým cítom zodpovednosti.

K Ježišovi ktorí pristúpil a pýtal sa ho: "Učiteľ dobrý, čo mám robiť, aby som mal večný život?" Ježiš odpovedal: "Ak chceš vojsť do života, zachovávaj prikázania!" Keď Boh dáva človeku život, žiada od neho, aby život miloval, väzil si ho a rozvíjal. Človek je kráľom a pánom nielen nižších bytí a vecí, ale v istom zmysle je aj pánom seba samého. Je pánom svojho života, ktorý mu bol daný a ktorý má odovzdávať v láske a úcte podľa Božieho plánu. Človek teda nie je neobmedzeným vládcom a svojvoľným rozhodcom o veciach a živote, ale nástrojom Božieho plánu. Život je zverený človeku ako poklad, ktorý nesmie premániť, ale zúročiť.

Lenže človek si vytvára hodnotovú orientáciu do určitej miery sám a do určitej miery je ovplyvňovaný systémom hodnôt uznávaných a preferovaných spoločnosťou, sociálnymi skupinami a inými ľuďmi, s ktorými prichádza do kontaktu. Čo by podľa nás malo stať na najvyššom stupni hodnôt? Ktoré sú to hodnoty, ktoré považujeme za stále a nenahraditeľné, napĺňajúce zmysel nášho života a nášho poslania? Pretože nikto nie je oslobodený od povinnosti zostaviť si stupnicu hodnôt!

Štefan Pitoňák

Co by podľa nás malo byť najvyššou hodnotou?

z obsahu

"Keď má duša správny smere"	str.2
Eucharistický kongres	str.3
Putovanie	str.4
Váše názory	str.5
Životné črty	str.7
Sedembolestná Panna Mária	str.8
Reportáž z prázdnin	str.9

Gestá

a držanie tela počas liturgie

Svätá omša je miestom, kde sa zhromažďujeme, aby sme spoločne slávili pamätku Pánovej večere. O miestnom zhromaždení platí Kristovo prísľubenie: "Kde sú dvaja alebo tria zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi" (Mt 18, 20). Preto každý veriaci by mal poznať nielen jej časť, ale aj význam jednotlivých prvkov a spôsobov slávenia, ktoré hoci sa zdajú celkom bežné, skrývajú v sebe hlbokú symboliku.

Pri liturgických slávnostach zachovávame spoločné držanie tela, ktoré je znakom spoločenstva a jednoty zhromaždenia. Vyjadruje a uspôsobuje zmýšľanie a city zhromaždených. O tom, aké gestá a držanie tela do državame pri sv. omši, rozhoduje Biskupská konferencia každej krajiny. Je jej povinnosťou pri spôsobiť liturgické úkony kultúrnym podmienkam a národným zvyklosťiam svojej krajiny.

Obyčajne pri každej svätej omši, ak sa neurčí ináč, malo by sa stáť od začiatku úvodného spevu až do modlitby dňa vrátane. Stojí sa cez spev pred evanjeliov, pri jeho prednese (pašece cez veľkonočné sviatky nie sú výnimkou), ako aj pri vyznaní viery a pri modlitbe veriacich.

Sedieť sa má cez čítania pred evanjeliom a cez medzi-spev, pri homílii, ako aj pri príprave obetných darov. Tie a aj samotný oltár možno okiadzať. Naznačuje sa tým, že obeta Cirkvi a jej modlitba vystupujú pred Božiu tvárou ako vôňa kadidla. Po tomto liturgickom úkone prisluhujúci incenzuje kňaza a ľud. Počas incenzu všetci stojíme. Symbolizuje to našu pripravenosť na Božie požehnanie a odovzdanosť do Bozej vôle.

Pri premenení si veriaci poklaknú. Neklakajú si len vtedy, ak im v tom prekáža nedostatok miesta, veľký počet veriacich alebo iné väznejšie príčiny. Pri speve alebo recitovaní Baránok Boží môžeme stáť až dovtedy, kým si kňaz s asistenciou nepoklakne. V našej farnosti je však zvykom, že sa poklakne hned na začiatku. Jeden aj druhý spôsob je správny, pretože zatiaľ Biskupská konferencia neurčila presné stanovisko o postoji k tejto liturgickej časti svätej omše. Po prijati Sviatosti sa prijmajúci vráti na miesto a chvíľu mlčky prezívava v sebe Božiu prítomnosť. Má sedieť, ale môže, ako je to aj miestnym zvykom, kľačať.

Cyril Hamrák

LIST ŽENE

Kto nájde ženu dokonalú,
má poklad väčší od prameňa,
kde hasí smäd i chladí hlavu
duša, čo púšťou blúdi
a hľadá kúsok tieňa.

Boli by ničím všetky krásy sveta,
bez tej, čo druhé srdce v sebe nosí
i strážkyňou je života
a človek dodnes chodí rajom sám a bosý
a nevie, čo je nahota.

Zviedol ju Zlý
a vyrval nás z Edenu,
však Ten, ktorý Je,
schádza k nám skrz inú Ženu.
Ona je tá, ktorej neodoláš,
Kráľovná krásy i bolesti jas.

Rastislav Lazor

• • •

LUDSKÁ múdrost'

Približne pred 2500 rokmi raz grécky filozof Protagoras povedal:
"O každej veci existujú dva navzájom protikladné výpovede."

V bežnom živote to vidíme veľakrát.

Napríklad Jano sa chce pomstíť Ferovi. Fero hovorí, že je to pomstyčnosť, ale Jano hovorí, že je to spravodlivosť. Kto z nich má pravdu?

Iný príklad: V jednej politickej strane sa nevedia dohodnúť. Predstavitelia tejto strany argumentujú, že je demokracia, že každý má svoj vlastný názor – ale ľudia z iných strán hovoria, že nemajú poriadok, že im chýba disciplína. Kto má teraz pravdu?

Existuje veľmi veľa takýchto situácií. Rozmýšľam, kde je hranica medzi pýchou a hrdosťou, lenivosťou a odpočinkom, pomocou a využívaním, demokraciou a disciplínou...

Nájsť túto hranicu nie je vždy také ľahké. Táto hranica je podľa mňa prameňom ľudskej múdrosti.

Ján Rimbalia

Ked' má duša správny smer

Mal azda Abrahám vedľa seba kňaza, s ktorým by sa radil? Alebo učiteľa, ktorý by ho vyučoval? Chodil azda do školy? Počúval kázne? Prijímal rady a poučenia? Pravda je taká, že v jeho časoch nič také nebolo. Nebolo Zákona, ani prorokov, ani nijakých písaných dokumentov. Napriek tomu jeho svätosť sa ukázala veľmi jasne. Tým, že čnóstne žil, už vopred ukázal, čo neskôr hľásali proroci, Zákon i Kristus: mal opravdivú a vrúcnu

lásku, nemal záľubu v bohatstve, pomáhal tým, čo pomoc potrebovali... Ktorý kňaz, ktorý učiteľ, či ktorý prorok ho toto všetko naučil? Nik ho to nenaučil! Ba naučila ho to jeho duša, ktorá mal ten správny životný smer. To ona spôsobila, že sa správne zachoval v toľkých životných situáciách. Hľa, čo môže dokázať človek, ak dokáže počúvať jemné záchvety svojej duše, ktorú stvoril Boh...

sv. Ján Zlatoústy

EUCARISTICKÉ KONGRESY

Diecézny eucharistický kongres v Poprade 8. a 9. septembra tohto roku a národný eucharistický kongres v Bratislave 23. a 24. upriamuje našu pozornosť na tému i zmysel eucharistických kongresov. Našim čitateľom chceme priblížiť niekoľko základných informácií.

Vznik eucharistických kongresov

Eucharistické kongresy vznikli ako reakcia na hnutie jansenizmu. Hnutie má názov podľa svojho zakladateľa. Kornel Jansen sa narodil v roku 1585. Po štúdiách sa stal kňazom v Spoločnosti Ježišovej a neskôr biskupom v Ypres v Holandsku. V roku 1641 publikoval svoju štúdiu o človeku a božej milosti pod názvom *Augustinus*, v ktorej načrtol nesprávny postoj voči Eucharistii. Pod vplyvom tejto štúdie sa začalo hľať, že človek je natol'ko poznáčený dedičným hriechom, že nie je hodný prijímať eucharistiu, a preto mnohí kresťania prestali pristupovať k sv. prijímaniu. Stúpenci tohto hnutia sa najviac rozšírili a najdlhšie udržali vo Francúzsku. Preto práve vo Francúzsku vznikli a konali sa prvé eucharistické kongresy. Kňazi Tamisier a Vrau začali v roku 1874 organizovať odprosujúce púte veriacich na pútnické miesta, kde potom slávili spomienku za zázrak zakrvavenej hostie. A už v roku 1881 sa konal prvý eucharistický kongres v Lille. Od roku 1956, kedy sa konal medzinárodný eucharistický kongres v Rio de Janeiro v Brazílii, sa konajú medzinárodné eucharistické kongresy každý štvrtý rok. V roku 1998 sa uskutočnil medzinárodný eucharistický kongres v Španielsku v Santiago de Compostella a tohto roku výnimočne v Ríme v rámci jubilejného roku. Okrem toho sa konajú aj národné i diecézne eucharistické kongresy.

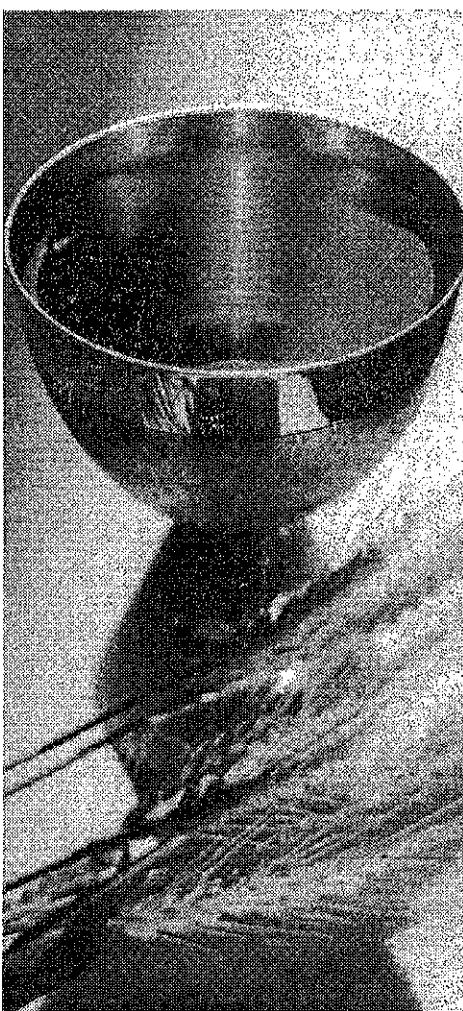
Uctievanie zakrvavenej hostie

Ako som už vyššie spomenul, so vznikom eucharistických kongresov súvisí aj úcta veriacich k zakrvavenej hostii. Prastaré duchovné legendy hovoria, že Jozef Ariamejský zachytil do nádoby Ježišovu krv a táto sa kdesi na svete uchováva a má zázračnú moc. Preto v stredoveku mnohí veriaci putovali na posvätné miesta a vyhľadávali "nádobu s Ježišovou krvou".

Niekedy v deviatom storočí sa toto vyhľadávanie rozšírilo aj na tzv. "krvavé relikvie", keď sa do nádoby zachytilla krv niektorých významných kresťanov (dnes už svätcov) a tú potom veriaci uctievali. Typickým príkladom takejto nábožnosti je uctievanie krví sv. Januára v Neapole v Taliansku a to 19. septembra každý rok, kedy veriaci očakávajú v modlitbách, že sa zaschnutá krv sv. Januára v tento deň opäť skvapalní, ako sa to stalo už mnohokrát

ným a zázračným dôkazom, že eucharistia je opravdivým Ježišom Kristom prítomným medzi nami pod spôsobom chleba a vína, lebo ináč by bolo nezmyslom, aby chlieb (hostia) vydal zo seba krv (porov. *Ostie sanquinatí*, v: *Dizionario storico...*, s. 486 ako aj *Congressi eucharistici* v tom istom diele, s. 207). Na prvých eucharistických kongresoch sa slávila spomienka na zakrvavenú eucharistiu a konala sa odprosujúca a kajúca púť.

Eucharistické kongresy na Slovensku

predtým.

Tento typ nábožnosti neobišiel ani eucharistiu. Na niektorých pútnických miestach ukazujú veriacim krvavý korporál (biele ľanové plátno štvorcového tvaru, na ktorom má kňaz položenú hostiu a kalich pri slávení sv. omše) alebo na kňazskom breviári (knihu kňazských modlitieb), ktoré tam zanechala krvácajúca eucharistia (kňaz ju z nejakých dôvodov uložil medzi listy svojej modlitebnej knižky). Jeden takýto príklad máme v kostole sv. Krvi v Melku v Rakúsku. Toto bolo pre veriacich neklam-

V predkomunistickej dobe sa na Slovensku eucharistické kongresy konali. Stačí napríklad spomenúť, že 21.6.1923 sa konal v Levoči diecézny eucharistický kongres, ktorý zorganizoval vtedajší Vojtaššák generálny vikár Jozef Vojtíček, ktorý stál na čele Spolku kňazov adorátorov v Spišskej diecéze. V uvedený deň ráno o deviatej hodine slávili v chráme sv. Jakuba sv. omšu sám spišský biskup Ján Vojtaššák a po nej bola vyložená eucharistia k verejnej poklone až do večera. Okrem toho v budove katolíckej školy sa konali prednášky zamerané na eucharistiu a poludní bola eucharistická procesia po námestí a kázeň pre veriacich, ktorú predniesol Dr. Ján Ferenčík.

V súčasnej postkomunistickej dobe myšlienku eucharistických kongresov začal presadzovať súčasný banskobystričký biskup Rudolf Baláž, ktorý zvolal na začiatok júna 1999 do Zvolena a Banskej Bystrice diecézny eucharistický kongres, ktorý vyvrcholil sv. omšou a procesiou na námestí v Banskej Bystrici v nedeľu 6.6.1999. Zdá sa, že táto myšlienka pohla aj ostatných biskupov na Slovensku.

Význam eucharistických kongresov

Ako sa máme dívať na slávenie eucharistických kongresov dnes? Katolícka cirkev verí, že v bielej a kňazom pri sv. omši premenenej hostii je prítomný živý Ježiš Kristus, nás Spasiteľ, Boh a Pán. Jemu patrí naša úcta a poklona. Eucharistický kongres je jednou z foriem osobitne slávnostnej, ktorou prejavujeme našu úctu a poklonu Bohu, prítomnému medzi nami pod spôsobom chleba a vína.

Ján Duda

VAŠA OTÁZKA

Môžem ísiť v ten istý deň na sv. prijímanie aj viackrát?

Čitateľka I. Š.

Koľkokrát možno ísiť na sv. prijímanie v ten istý deň, to určuje cirkevný zákon Sväteho Otca Jána Pavla II. (kán. 917 Kódexu kánonického práva z roku 1983, ktorý platí aj dnes). Tento zákon vstúpil do platnosti dňa 27. novembra 1983 a bol vtedy určitou novotou, lebo dovoľoval v ten istý deň "opäť" (lat. iterum) pristúpiť k sv. prijímaniu, čo dovtedy nebolo možné a ani sa nepraktizovalo.

V roku 1983 vydaním spomínaného zákona nastali ohľadom sv. prijímania určité nejasnosti. Niektorí veriaci považovali novú prax priam za znesvätenie eucharistie a odmietali ju. Iní veriaci, ktorí chceli prijať novú prax, zneistili tým, ako tento zákon vykladali cirkevní právniči. Jedni totiž tvrdili, že "opäť" (lat. iterum) možno ísiť len "opäť druhý raz", ale nie tretí

alebo štvrtý raz. Iní zasa vykladali toto "opäť" v tom zmysle, že vždy opäť, čiže aj druhý, aj tretí a hoci aj desiaty raz. Zdá sa, že bližšie k pravde stáli tí druhí, lebo slovíčko

cestuje autobusom do školy do Levoče a tam po vystúpení z autobusu má ešte chvíliku času, vojde do kostola, kde knaz práve rozdáva sv. prijímanie a on ide a prijme eucharistiu. Potom večer je na sv. omši doma v Markušovciach a opäť ide na sv. prijímanie. Treba po-

§ 2): ak bol veriaci už raz na sv. prijímaní a potom sa dostane do životu bezpečnej situácie (napríklad náhly nástup choroby, havária a pod.), môže prijať eucharistiu aj druhý raz ako viaticum (po-krm na cestu do večnosti), hoci ju neprijíma počas sv. omše.

Niektorým veriacim robí problém ešte liturgický čas. Totiž napríklad už v sobotu večer sa slúži sv. omša s platnosťou na nedelu, a preto niektorí veriaci sobotu večer považujú už za nedelu. Lenže deň sa ráta od polnoci do polnoci. Sobota je sobotou od polnoci do polnoci a takisto aj nedela. Kto ide preto na sv. prijímanie v sobotu večer, môže ísiť v nedelu na sv. prijímanie dva razy. Večernou sv. omšou v sobotu Katolícka cirkev vychádza v ústrety veriacim v tom zmysle, že si môžu účasťou na tejto sv. omši splniť nedelňu povinnosť. To však ešte nerobí zo soboty nedelu, lebo sobota i nadáľ očiava sobotou a nedela nedelou.

Ján Duda

vedať, že robí správne, lebo ak ide na sv. prijímanie v určitý deň po prvý raz, môže eucharistiu prijať aj vtedy, ak neboli na celej sv. omši. Avšak ak ide na sv. prijímanie druhý raz v ten istý deň, môže ju prijať len v rámci sv. omše, na ktorej je účastný. Je tu však výnimka (kán. 921

mesta, ktorom sa uchovávala archa zmluvy alebo že navštívil svätyňu v meste Betel či Šilo, kde Boh vypočul modlitbu Anny, matky proroka Samuela.

V Novom zákone nachádzame mnoho statí, ktoré hovoria o putovaní alebo v danom texte je to nepriamo naznačené. Sám Ježiš sa dobrovoľne podriadil zákonom a putoval s Máriou a Jozefom do svätého mesta Jeruzalem.

2. Dejiny Cirkvi – denník putovania

Taktiež samotné dejiny Cirkvi sú živým denníkom putovania. Množstvo veriacich prehľbuje svoju zbožnosť putovaním do mesta svätých apoštolov Petra a Pavla, do Svätej zeme alebo do starších i novších svätýň zasvätených Panne Márii a svätým. Putovanie bolo vždy významnou udalosťou v živote veriacich a dostávalo v rozličných obdobiach rozličné kultúrne formy. Pripomína osobnú cestu veriaceho po stopách Vykupiteľa:

je cvičením sa v askéze, v lútosti nad ľudskými slabosťami, v trvalej bdelosti návlastnej krehkosťou i vo vnútornej príprave na obnovu srdca. Prostredníctvom bdenia, pôstu a modlitby pútnik napreduje na ceste kresťanskej dokonalosti.

3. Život človeka – putovanie k Otcovi

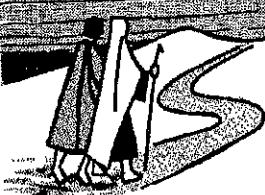
KKC v bode 1013 hovorí: "Smrť je koniec pozemského putovania človeka ...".

Reč viery oddávna nazývala život medzi narodením a smrťou "putovanie", čím chcela vyjadriť skutočnosť, že človek je počas svojho života akoby na ceste a má čas robiť rozhodnutia.

Anton Solčiansky hovorí toto: "Jubilejný rok je dôležitou etapou na našej ceste, a teda aj na mojej púti do Otcovho domu." Denne si uvedomujme našu úlohu, úlohu pútnika, ktorý kráča do zaslúbenej zeme.

Radomír Bodziony

PUTOVANIE

Spoločne prežívame Jubilejný rok 2000, ktorý je pre mnohých trocha iným rokom ako tie roky predchádzajúce. Kroky mnohých veriacich ľudí smerujú práve v tomto Jubilejnom roku na rôzne miesta spojené s "putovaním". Mnohí môžu i vás ste sa zúčastnili národnnej púte v Ríme. Tí, ktorí to nedovolili zdravie alebo majú iné vážne dôvody, sa zúčastnia mnohých iných púti, ktoré sa konajú u nás na Slovensku.

1. Putovanie v Svätom písme.

Sväté Písmo potvrdzuje, že má význam vydať sa na cestu, aby sme sa dostali na posvätné miesta. Bolo napríklad zvykom, že Izraelita šiel na púť do

Milí farníci, ako vidite, na tejto stránke začíname novú rubriku pod názvom VAŠE NAZORY, ktorá vystrieda Rozhovory s farníkmi. Dúfame, že aj tato malá zmena prispeje k tomu, aby sa i ostatní farníci mohli svojimi názormi zapojiť do obsahu našho spoločného časopisu. Vopred d'akujeme všetkým tým, ktorých oslovíme a ktorí budú ochotní podeliť sa o svoj názor. Prvou temou je: "Dnešná mládež".

"Ach, tá dnešná mládež!" Tento povzdyk počut' v našom prostredí častokrát. Či je to v autobuse, keď školáci sediac na sedadlach veselo a hlučne debatujú, pričom vedľa nich stojí staršia pani s nákupom a ledva sa udrží na nohách. Alebo na zastávke autobusu, keď hlúčik adolescentov, pikantným výberom slov hodnotí nedávnu diskotéku, keď sa dalo super opíť a aspoň trikrát sa pobíť. Takúto vetu vyslovia i niektorí rodičia, ktorí si pri pohľade na svojho synka či dcéru denodenne vysedávajúcich pred televízorom či počítačom, alebo za hŕbou módnych časopisov, pomyslia: "No my sme takí neboli!"

Je to však len jedna strana mince. Skúsme sa spoľočne pozrieť na tento fenomén z iného uhla.

To, čo si staršia generácia myslí o mladých, sa za celé storočia zmenilo. Vedľ zoberme si do rúk Sv. Pisma a začítajme sa napríklad do Jóbovej knihy (Jób 32,6-10). Aj tam sa dozvieme o nedorozumeniach, ktoré vznikali medzi mladými a starými. Nájdeme tam niekoľko sťažností, že starým sa neprejavuje úcta a rešpekt. Gene-

račný problém nie je nič nové, aj keď sme toto pomenovanie „vymysleli“ až teraz. Alebo si stačí prečítať výroky slávnych osobností na túto tému a máme pocit, že hovoria o dnešnej dobe. Napríklad taký pán Sokrates – a ten žil už veľmi dávno – sa raz vyjadril: "Naša mládež miluje prepych, má zlé maniere, opovrhuje autoritou, nerespektuje starších."

No najkrajšie myšlienky o mládeži a venované mládeži som však počula z úst Sv. Otca. Isto preto, že sú stále povedané s láskou a otcovskou zodpo-

určité napätie medzi mladými a starými je prirodzené. No negatívnym sa stáva cez nadraďovanie alebo ľahostajnosťou na jednej strane a množstvom tvrdohlavosti a konzervativizmu na strane druhej. A to vyúsťtuje do neúcty a vzájomného nepochopenia sa. Východiskom z problémov a ich riešením je Kristus, ktorý nám dáva návod na to, ako kvalitne prežiť život. On potrebuje starých i mladých k tomu, aby mohol na zemi budovať svoje kráľovstvo. Dal nám dar slobodnej vôle a ako sa kto vo svojej slobode rozhoduje, takou mierou prispieva ku kvalite medzi ľudských vzťahov. Keď sa teda starší sťažujú na "neslušnú mládež", nech si trošku v múdrej pokore sputujú svedomie, čo všetko urobili pre výchovu mladých práve oni, či vo výchove neodzneli len príkazy a zákazy. A ak sa mladí ponosujú na starších, že ich nechápu a bránia im vo voľnosti, nech sa tiež pokornejšie a s úctou k veku a skúsenostiam rodičov a starých rodičov zamýšľajú nad tým, že tí starší už prešli tou cestou, ktorá je ešte len pred nimi a že môžu čerpať z klenotnice bohatých rád a skúseností pre svoj život. A keď si obidve strany prestanú myšlieť, že práve tie ich názory sú zaručene tie najlepšie, bude to prvý svetlý bod na ceste k vzájomnému porozumeniu.

Navzájom sa potrebujeme, ako to vyjadril už ktosi pred nami: "Mladí sú ako hlavná pružina v hodinách a starí ako kyvadlo. Bez kyvadla by sa pružina rýchlo narovnala. Bez pružiny by kyvadlo bolo bezmocné."

M. Hodnická

ACH, TÁ DNEŠNÁ MLÁDEŽ!

vednosťou. On verí, že už v detstve Boh vkladá do sŕdc ideál pravdy a dobra a v tom spočíva pravá a večná mladosť ducha! Vyzýva mládež, aby svoju mladosť brali ako úlohu a povolanie učiť iných umeniu lásky, kresťanskej lásky, ktorá je božská a ľudská zároveň.

Názory farníkov k tejto téme:

Irena Ondasová, 70 r., dôchodkyňa, Markušovce

„Dosť mládeže chodí do kostola. Máme spevokol, v ktorom účinkujú deti a mládež pod vedením Mgr. Marty Králikovej. Veľmi pekne hrajú na organe Jožko Sukeník a Lucia Hudáková. Ale bolo by potrebné v celej obci zapojiť mládež

do aktívnej činnosti. Niektorí mladí sa zapájajú doma do práce a niektorí sa nudia. Bolo by potrebné viacej sa venovať mládeži v obci. Tiež by som sa chcela zmieniť o činnosti Živého ruženca, v ktorom sú najviac starší ľudia. Chceli by sme, aby mládež mala záujem o sv. ruženec. Hoci sme oslovtili mla-

dých ľudí, nemajú o neho záujem. Budeme sa aj ďalej snažiť získať mládež do živého ruženca. Ešte by som chcela poprosiť mladých ľudí, ktorí sa vedia modliť sv. ruženec, aby sa ho modlili a tí, čo nevedia, nech sa ho naučia, pri tejto modlitbe nech rozjímajú o tajomstvách sv. ruženca.“

Mgr. Jozef Jagáč, učiteľ, Markušovce

„Ak by som mal vyzdvihnuť konkrétny jav, tak v prvom rade zmysel pre bezprostrednosť, neformálnosť v životnej praxi ako zdravý protiklad voči formálnym konvenčiam vedúcich k formalizmu v morálke a náboženskom myse-

ni tak typickom pre strednu a staršiu generáciu. Zdá sa, že mladá generácia má najdej tvoriť zdravy základ pre skutočné žite kresťanstvo zpavené falosných nábožov pseudopobožnostkárstva. V podvedomi myšlienia sa presadzuje presvedčenie, že bez všedného života zaisteného na báze porozumenia, ochoty nezistne pomôcť v nudzi, láske – bez týchto hodnot sa stráca zmysel verejných náboženských prejavov. Pri rozhovoroch s mladými ľuďmi je zrejmé, že hľadajú väzne odpovede na svoje otázky o zmysle života, o náboženstve, kresťanstve, Cirkvi a hľadajú odpovede bez generačného respektu a to si u tejto generácie veľmi cenní. Je chvályhodné, že v tomto hľadaní ustupuje do uzadia nábožensky formalizmus. Negatívna roznecha druhu (morálne a iné) nie je skutočnym problémom tejto generácie. Naopak, ak sa prejavuju, treba ich chápať ako istú formu este nedozreteleho protestu voči konvenciam, ktoré často nemajú opodstatnenie a sú v skutočnosti problemom prave staršej generácie, ktorá túto spoločenskú klimu vytvorila."

Dana Zekuciová, 25 r., slobodná, Lieskovany
"Mládež sa prispôsobuje dnešnej dobe, vyhľadáva stále niečo nové. Záleží na tom, v akom prostredí vyrastá."

T.A., 21 r., študent, Markušovce

"Odpovedať na otázku, aká je dnešná mládež, nie je jednoduché, pretože tak ako v minulosti aj dnešní mladí nie sú všetci úplne rovnakí, či už máme na mysli mentálnu vyspelosť a charakterové vlastnosti alebo napr. štýl obliekania. Vždy boli a aj budú medzi mladými určité diferencie,

a preto by som sa chcel v mojej odpovedi vyhnúť generalizovaniu a vyjadriť aspoň jeden z mojich názorov na mládež. Teda, čo som si všimol medzi mladými, je fakt, že niektorým chýba do určitej miery vlastný názor a správny pohľad na vec a je až zarážajúce, do akéj miery dokážu masovokomunikačné prostriedky otupiť myšlienkové pochody a subjektívny názor mladého človeka, ktorý sa niekedy nedokáže ubrániť násilnému vsugerovaniu faktov zo strany médií a má problém si z ponúkaného zvoliť to správne a dobré a z toho potom mnohokrát pramení ľudská naivita, hlúpost, omyly, ..."

Adriana Lazorová, 22 r., vydatá, Markušovce

"Mám pocit, že na mladých v dnešnej dobe vplýva veľa zlého – televízia, nechutné mládežnícke "háučné" časopisy, súčasný trend, kamaráti, ... Prečo vycítať mladým ich krehkosť a slabosť? Načo sú tu dospelí, rodičia, vychovávatelia? Kto iný ich má usmerňovať? Deťom sa treba venovať od útleho veku, rozprávať s nimi o ich problémoch, odpovedať aj na chulosťné otázky pravdivo. Venovať im hlavne veľa, veľa volného času. Peniaze a televízia nie sú riešením. Nenahradia vzácne čaro rodinného spoločenstva. Získať mladých pre dobro je ťažké, ale s Božou pomocou a dennou modlitbou za nich sa nám to určite podarí. Tu, v Markušovciach, máme veľa zbožných chlapcov a dievčat, ktorí raz dozrejú v skutočných kresťanov. Iste je to aj vďaka našim duchovným otcom a dobrým rodičom. Našej mládeži prajem veľa Božej pomoci a sily pri prekonávaní ťažkých prekážok životom v modernej spoločnosti. Súčasne vás, mladí, vyzývam, aby ste sa nebáli byť dobrými. Ved' všetko sa vám neskôr vráti niekoľkonásobne."

Cyril Hamrák, 20 r., bohoslovec

"Správanie sa dnešnej mládeže začínil už keždý z nás. Ak by som to mal zhodnotiť, tak musím povedať, že žije konzumím spôsobom života a na prvý pohľad sa zdá veľmi náročné uspokojiť jej potreby, či priať jej názory a "vystrelky". Avšak hlbší pohľad na vec ma privadza k tomu, že si nedovolím kritizovať ju. Pri porovnaní so staršimi generáciami sa dnešní mladí ľudia musia vynovať s ľahkými problémami, ktoré tých starších čakali až v dospelosti, ba dovolím si tvrdiť, že niektoré deťi žijú životom dospeľych. Je celkom bežné vieta, ako sa 10-13-roční bavia o sexe, bezhranične používajú alkohol, fajčia a vystredné oblečenie je pre nich už bežnou rutinou. Povedzme si to uprime, že v tejto dobe "neobmedzenej komunikácie" je už mladá a čista duša zasytená opislostami a nechutnosťami, ktoré sú niekedy prisilne i pre dospeleho človeka. Dnešná mládež je pod medialnym tlakom ponorená do mora informacii, ktoré sa na nich hŕnu z každej strany bez akéhokoľvek ohľadu na vek a dusevnu vyspelosť. Ako keby úlohu výchovy prebrali televízia, rozhlas, kinematografia, časopisy, nesprávne používanie internetu či obrovské reklamné plochy a učili našu mládež, ako žiť. Osobnosť človeka sa utvára v rodine a výchovnom spoločenstve. Mne sa však zdá, že niektorí rodičia majú čas na vsetko možné, len nie na to najdrahšie – deti, ktoré nestaci len nasýtiť a osatiť. Som presvedčený, že zodpovednosť za mládež nesú hlavne dospelí, ktorí jej vytvarajú také životné podmienky aké, má. Neocakávame preto od nej to, čo ona sama bez našej pomoci a príkladu urobiť nemôže."

Matúš Džačáč, 17 r., slobodný, Lieskovany

"Každý má iný názor na dnešnú mládež, no môj je nasledovný: nie je o nič lepšia ako predchádzajúca, ale ani o nič horšia. Niektorí hovoria, že dnešná mládež je drzá, nevychovaná a podobne. No ja si myslím, že keď budeme o niekoľko rokov starší, tiež budeme konštatovať, že tá dnešná mládež je iná ako sme boli my."

Odkaz Sväteho Otca dnešnej mládeži

"Boli sme stvorení pre slobodu a pre lásku: ba viac, aby sme boli slobodní v láске. Drahi mladí, neverte vo falošnú slobodu! Pozerajte na Ježiša Krista. V jeho škole sa učte umeniu lásky. Tu pochopíte každým dňom viac ako prekypujúci je život, ktorý nám dal nebeský Otec a že **naozaj stojí za to urobiť z neho dar pre druhých.**"
(JÁN PAVOL II.)

Rubriku vaše názory pripravila M. Hodnická
Pokoj a dobro 4/2000

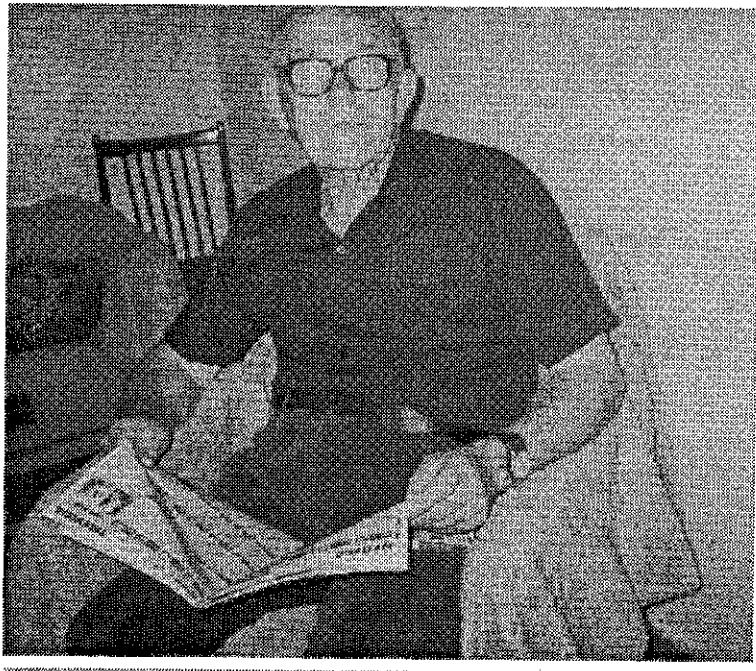
Kostolník

CYRIL na dôchodku

HAMRÁČEK

Pán Cyril Hamráček bol kostolníkom v chráme Narodenia Panny Márie v Tepličke celých 54 rokov. Od svojej ranej mladosti (mal iba necelých 17 rokov) až do svojich 71 rokov, kedy mu už zdravotný stav nedovoľoval vykonávať túto prácu, sa obetavo venoval tejto službe, a preto si zaslhuje, aby sme mu v našom časopise venovali zopár riadkov.

Narodil sa 22. augusta 1925 v Amerike. Otec Jozef tam vtedy pracoval ako baník a mama, Mária rod. Dzimková, sa starala o domácnosť. Je najmladší zo štyroch súrodencov. Mal tri sestry: Máriu, Cecíliu a Hélenu. Po príhode z Ameriky si na Tepličke postavili dom, v ktorom žije dodnes. Po absolvovaní školy v Tepličke pracoval ako súkromný rolník dovtedy, kým im pôdu nezobrali družstvá. Potom pracoval ako doručovateľ a neskôr úradník na pošte v Spišskej Novej Vsi. Oženil sa s Máriou, rod. Hamráčkovou, s ktorou mal sedem detí: Teréziu, Jozefa (tragicky zahynul), Cyrila, Máriu, dvojčiatá Metodu a Veroniku, Hélenu.

Pán Hamráček pri odpočinku

Práca kostolníka

"Bolo to koncom januára v roku 1942, keď prišiel ku mne Jozef Timko (vl. komisár obce Teplička), či by som nešiel zastúpiť kostolníka na pohreb, lebo bývalý kostolník Matej Hamráček oznámił, že už naďalej nemôže byť kostolníkom. V nedele po svätej omši, so zvolením cirkevnej rady a pána farára Skraka, mi túto prácu kostolníka ponúkli natrvalo. Po krátkom uvažovaní som sa rozhadol, podľakoval som Pánu Ježišovi za preukázané dobrodenie a s pomocou Božou začal som svoju prácu" – takto spomína na svoje začiatky pán Hamráček.

Pán Cyril okrem práce kostolníka, vykonával aj prácu zvonára (zvonilo sa ručne), príkladne sa staral o údržbu výbavenia kostola, pričom mu pomáhal celá rodina. Od roku 1957 prijal službu

organistu, nakoľko miestny pán učiteľ nemohol túto službu vykonávať. Pán farár Skrak na neho naliehal, aby sa učil hrať na organ. Po mnohom prosení na koniec privolil a po namáhavom cvičení (bol samoukom) to prevzal.

Rok 1945

Najťažšie spomienky má na udalosti, ktoré zažil v roku 1945 pri prechode frontu, kedy vojaci rabovali kostoly a ničili ich zariadenie. Preto sa snažil zachrániť bohoslužobné nádoby, oblečenie a všetko čo mohol, schoval vo svojom dome. Kostol bol počas vojny značne poškodený a jeho rekonštrukcia si vyžiadala veľkú námahu a obetavosť.

Pomoc kňazom

Za totalitu pomáhal prenasledovaným kňazom. Tajne sa s nimi stretával a zaobstarával im stravu, oblečenie a veci nevyhnutné na prežitie. Bol ich spojkou. Cestoval za nimi nielen po Slovensku, ale aj do Čiech. Tu si spomína na jednu príhodu: "Spolu s priateľom sme

prišli na vopred určené miesto, do malej dedinky v Českej republike. Mali sme však problém a to taký, že sme nemohli nájsť faru. Prosili sme ľudí, ktorých sme stretli, aby nás tam zaviedli. Nikto to však nechcel urobiť, pretože si mysleli, že sme príslušníci ŠTB. Zvečerilo sa a my bezradní sme sa pobrali do krčmy uhašíť smád. Náhodou som začal kresliť na stôl dohodnutý symbol (rybu), ktorý ma označoval za spojenca. Hneď k nám pristúpil jeden z miestnych obyvateľov a zaviedol nás na faru." Mnohí kňazi prichádzali za ním domov. Často sa stalo, že prišli v noci, vôbec sa nepredstavili, ale vedeli, že od tohto človeka (spojenca) vždy dostanú pomoc. Samozrejme, že s touto jeho činnosťou boli spojené aj štátne domové prehliadky, ktorých v rodine Hamráčkových zažili nemálo.

Pán Cyril Hamráček vykonával funkciu kostolníka až do roku 1996. To, že túto prácu mal naozaj rád a vykonával ju s láskou, naznačuje aj fakt, že si od začiatku písal kroniku, z ktorej som čerpal informácie aj do tohto článku. Okrem štatistických a hospodárskych údajov si zapisoval aj rôzne udalosti, ktoré zažil pri svojej práci.

V auguste tohto roka oslávil pán Cyril 75 rokov života. K tomuto vzácnemu životnému jubileu mu prajem za nás všetkých hojnosť Bozej milosti a pomoci v ďalšom živote. Za jeho dlhočinnú prácu kostolníka, ktorá bola iste spojená s mnohými obetami, mu patrí naša vdaka a úcta.

Pán Hamráček so svojou rodinou

Oslava Panny Márie Sedembolestnej má stredoveký pôvod. Najstaršiu zachovanú úctu k Panne Márii pod krížom nájdeme v Nemecku v okolí Paderbornu a pochádza z r. 1011. V dvanásťom a trinásťom storočí sa úcta k Sedembolestnej Panne Márii zakorenila v cisterciátskej a františkánskej tradícii. Neskor sa objavili dva sviatky bolestí Panny Márie. Jeden vznikol v komunitách servítov (Služobníkov Panny Márie) v r. 1668 a pápež Klement IX. dovolil tejto reholi sláviť sviatok Siedmich bolestí Panny Márie v tretiu nedelu v septembri. Pius VII. ho rozšíril na celú cirkev (1814) z povdačnosti za svoj návrat zo zajatia a Pius X. určil, že sa má sláviť deň po sviatku Povýšenia sv. Kríža, t.j. 15. septembra. Druhý sviatok ustanovila kolínska synoda (1423) ako zadostučinenie za husitské obrazoborectvo, keď bolo zničených mnoho obrazov Ukrižovaného a jeho Matky. V roku 1727 bol sviatok hlavne zásluhou servítov zavedený v celej cirkvi pápežom Benediktom XIII. Slávil sa v piatok pred Kvetnou nedelou, ale bol zrušený pri zmene kalendára v r. 1969.

V roku 1927 na žiadosť slovenských biskupov Svätá Stolica odobrila úctu k Sedembolestnej na Slovensku. Najznámejším pútnickým miestom na počesť Sedembolestnej Panny Márie je šaštínsky chrám, kde sa ona osobitne uctieva. Pápež Pavol VI. v roku 1964 vyznačil šaštínsky mariánsky chrám titulom "basilica minor" a v roku 1966 ustanovil a vyhlásil Sedembolestnú Panu Máriu za hlavnú patronku celého Slovenska u Boha.

Pápež Pavol VI. píše v exhortácii *Marialis cultus*: Pamiatka Sedembolestnej Panny Márie (15. septembra) nám dáva príležitosť, aby sme si živo pripomenuli najdôležitejší a rozhodujúci okamih v dejinách spásy a uctili Matku, ktorá stála pod krížom svojho Syna a prežívala s ním jeho utrpenie. Ján Pavol II. hovorí: Simeonove slová sú akoby druhou predpovedou danou Márii, pretože jej ukazujú konkrétny dejinný rámec, v akom jej syn splní uprostred nepochopenia a v utrpení svoje poslanie. V apoštolskom liste *Salvifici doloris* píše: A potom po udalostiach skrytého a verejného života jej Syna, ktoré prežívala celým svojím nežným srdcom, utrpenie najsvätejšej Matky dosiahlo svoj vrchol po boku trpiaceho Ježiša; a toto jej utrpenie presahuje všetky ľudské predstavy. Ale záiste to bolo tajomne a nadprirodzene plodné pre všeobecné vykúpenie sveta. Cesta na Kalváriu a jej "postoj" vedľa kríža spolu s milovaným učením boli mimoriadnou účasťou na výkupiteľskej smrti Syna; a tiež slová, ktoré počula z jeho úst, boli pre ňu akoby slávnostným roz-

SVIATOK SEDEMBOLESTNEJ PANNY MÁRIE

**Obraz trpiacej
Panny Márie
pod Pánovym
krížom bol
nášmu národu
odpradávna
útechou
a posilou
v toľkých
utrpeniach.**

kazom, aby spoločenstvu verejnosti ohlasovala toto celkom jedinečné evanjelium. Najsvätejšia Panna Mária ako svedkyňa mŕtvoj svojho Syna svojou prítomnosťou a účastníčka jeho utrpenia svojim spoluutrpením jedinečne prispela k evanjeliu utrpenia už vopred prežívajúc to, čo Pavol vyjadril slovami: "...na vlastnom tele doplňam to, čo chýba Kristovmu utrpeniu pre jeho telo, ktorým je Cirkev".

Existujú rôzne výpočty Máriiných bolestí. V 14. storočí ich bolo sedem a začínali Ježišovým utrpením alebo jeho detstvom. V tradičnej podobe sa výpočet ustálil na generálnych kapitolách rádu servítov v rokoch 1646 a 1651, a obsahoval Simeonovo proroctvo, útek do Egypta, hľadanie Ježiša, stretnutie s ním, krízovej ceste, ukrižovanie, snímanie z kríža a pohreb. Pomerne nedávno vyšiel z rádu servítov nový výpočet, ktorý zdôrazňuje predovšetkým biblickú tému neprijatia Ježiša. Vypočítava sa tu chudoba jeho narodenia, Simeonovo proroctvo, útek do Egypta, odmietnutie Ježišovho svedectva (Lk 4, 28-29), Ježišovo zajatie, keď ho učenici opustili (Mt 26, 49-50.56b), ukrižovanie a Máriina účasť na utrpení prvej cirkvi (Sk 12, 1-3a.5b).

Dalej poznáme dve pobožnosti: krízovú cestu a ruženec, pri ktorých môžeme s Máriou rozjímať o Ježišovom utrpení. Môžeme ho rozdeliť do jednotlivých tajomstiev ruženca. Apoštoli, ktorí v Getsemanskej záhrade predstavujú inštitucionálnu cirkev, sklamú. Bičovanie znova pobáda Máriu, aby riekla svoje áno nepredstaviteľnému utrpeniu svojho syna. Hoci vedela, že je Kráľom, Židia chceli za svojho kráľa len cisára. Sláva Božej lásky sa však plne zjavuje práve v utrpení, ktoré je zároveň Otcovou vôľou.

Jej naliehavosť Mária pocítila po prvýkrát vtedy, keď mal Ježiš dvanásť rokov. Ježiš si sám nesie kríž, ale dovoluje ostatným, aby ho niesli s ním ako Šimon. On sám niesol všetky hriechy sveta, ale druhým dať možnosť trpieť spolu s ním. Mária nemôže synovi jeho utrpenie uláhať, môže ho len priať. Podľa tradície sa Ježiš a Mária cestou na Kalváriu stretli. Písma o tom nič nehovorí, ale nie je ľahké si predstaviť, že sa ich oči v dave stretli. Na Kalvárii Boží hnev proti hriechu zasiahnal Ježiša, ktorý bol bez hriechu, ale Boh s ním jednal ako s najväčším hriechníkom. Mária mlčky stojí pod krížom upíne spojená s osudem svojho syna.

Druhy spôsob, ako prežívať s Máriou srdcom i myšľou Ježišovo utrpenie, predstavuje krízová cesta. Pobožnosť krízovej cesty sa rozšírila v 15. storočí.

Jaroslav Chovanec

Pokoj a dobro 4/2000

Reportáž z prázdnin

V čase, keď sme rozdelovali jednotlivé rubriky ďalšieho čísla tohto časopisu, na reportáž z mládežníckych výletov bola pridelená celá jedna strana. Vtedy pred prázdninami sa mi to zdalo primálo. Ved' prázdniny sú dlhé, celé dva mesiace a zhrnúť všetky výlety aj s fotkami na jednu stranu formátu A4 nebude také jednoduché. Tento problém sa však nadobro vyriešil celkom sám, pretože tých "AKCÍ" bolo toľko, že zaplnia sotva poloviču strany. Konal sa totiž (ak nepočítam výlet detí, ktorý organizovalo eRKo) až jeden mládežnícky výlet. Bol to výlet do Vysokých Tatier, ktorý zorganizoval 25.7. 2000 nás nový pán kaplán Ján Budzák. Stal sa ním spoločný výstup na Sliezsky dom. Počasie bolo super, nálada

tiež. Výlet sa vydaril.

Prečo sa vydaril tento a nekonali sa ďalšie? Nebolo dostatok času, ľudí, prostriedkov alebo nebola chuť niečo organizovať? Skúsme si to spolu rozobrať. Času bolo dosť, ľudí tiež - koniec mladých vo farnosti. Koľko peňazí sa cez leto "vyhodí" len tak? Niektedy ani nevieme, kde ich utratíme. Takže, ostala už len chuť niečo zorganizovať. Žeby práve jej nedostatok bol najväčším zádrheľom?! Nehráme sa každý tak trošku na svojom vlastnom piesočku? Nedelíme sa náhodou na tých a oných a ešte tamtých a tak kvôli vlastnej samolúbstii a egoizmu sa nevieme zjednotiť? Je to smutné a hodné zamyslenia. Mnohokrát sme leniví a po-

Mládež na Sliezskom dome

hodlní obetovať sa pre toho druhého a venovať mu svoj vlastný čas. Je jednoduchšie stáť bokom, nečinne sa prizerať a čakať, až kým niekto niečo zorganizuje. Ved' zorganizovať taký výlet stojí istú námahu i zodpovednosť.

Holým faktom zostáva, že ak to takto pôjde ďalej, tak všetky mládežnícke aktivity vo farnosti upadnú. Kto bude za to zodpovedný? Naše du-

chovenstvo alebo mládež?

Nechávam túto otázku nezodpovedanú a otvorenú, nech si každý kompetentný a zainteresovaný odpovie sám podľa vlastného vedomia a svedomia. Jedno je isté: je to akútne problém a je potrebné ho riešiť rýchlo, rozumne a samozrejme spoločne. Bez toho by to bolo totiž o „ničom“.

Mária Krotká

Výlet najMENŠÍCH!

Každú snahu treba odmeniť a myslím si, že po celoročnom snažení doma, no hlavne v škole, v rôznych krúžkoch či umeleckých školách dokonca aj detí, ktoré chodili minulý rok do spevokolu vedia, koľko úsilia, námahy a trpeznosti to stálo. Preto sme chceli deti potešiť a za pomocí eRka bol zorganizovaný detský výlet. Letné dni od 10.-13. augusta sme strávili v Ružomberku ubytovaní v kláštore u sestier františkánok. Každý musí uznať, že výlet sa perfektne vydaril, ved' nám vyšlo krásne počasie a celé štyri dni nám svietilo slniečko. Mali sme bohatý program, dokonca až taký bohatý, že kvôli nedostatku času sme všetko nestihli. No tie dni, ktoré sme tam strávili, sme využili naplno: prezreli sme si mesto, boli sme v zrúcaninách Likavského hradu, kde sme zistili, že máme strašne skromné deti, keď

vyhlásili, že oni nejdú späť – že im stačí bývať na hrade. Nakoniec sme ich presvedčili a na druhý deň sme mohli ísť v plnom počte (11 detských ratolesťí, 4 vedúci a osoba na nás dozrajúca - nás pán kaplán J. Chovanec) na ako p. kaplán tvrdí "menšiu" túru – na Malinô Brdo, prezreli sme si aj dedinku Vlkolinec a ponáhľali sme sa späť, lebo bola posledná časť veľmi populárneho detského seriálu. Keďže bolo veľmi teplo, navštívili sme aj miestnu plaváreň. Športovo-súťažný deň bol v susednej dedinke Hrabovo, kde sa nám skoro podarilo presvedčiť p. kaplána, aby súťažil s nami – no nakoniec nám len požičal svoje šnúrky z topánok na súťaže. Jeden z večerov sme strávili za mestom pri táboráku a špekáčkach. Veľmi nás poťašila aj návšteva nášho bývalého p. kaplána Tomáša Majerčáka, ktorý v susednej dedine zastupoval tamoj-

šieho knaza. Sväté omše nám slúžil p. kaplán Chovanec v kaplnke kláštora a dvakrát sme boli vo farskom kostole, kde sme sa stretli aj s našim p. farárom. Deti poslúchali a boli nazaj veľmi zlaté, čo nám potvrdili aj sestričky, ktorým patrí veľká vdaka. Taktiež ďakujeme rodičom a samozrejme aj p. kaplánovi, že to s nami vydržal. No najviac z úprimného eRKárskeho ♥ - diečka sa chceme podakovať nášmu Nebeskému Otcovovi, ktorý nám umožnil toľko nových zážitkov s priateľmi.

Zuzana Grečková

Listáreň

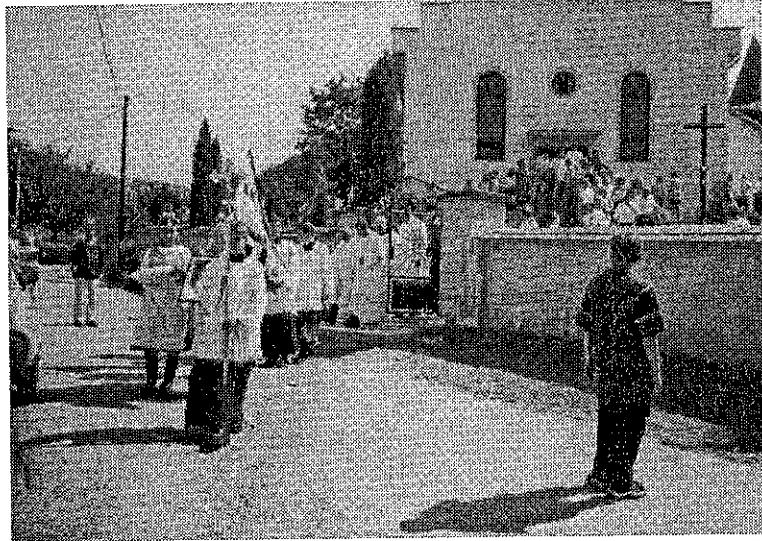
Vážená redakcia časopisu POKOJ A DOBRO!

V Matejovciach nad Hornádom, filiálke farnosti Rudňany, sa udala v auguste významná udalosť. V rádiu spieva Monika Kandráčová mariánske piesne a vo mne ožívajú ešte čerstvé spomienky na to, ako ich tu v matejovskom kostolíku spievala pred slávnostnou svätou omšou. Všetci sme sa na tento deň tešili. Ved' takéto oslavy sa tu ešte nekonali. 680. výročie prvej písomnej zmienky o obci a požehnanie symbolov obce. Za účasti krázov, ktorí voľakedy v obci pôsobili a aj ostatných duchovných, sa o 10⁰⁰ začala slávnostná svätá omša, ktorú celebroval vdp. Mons. Ján Zentko, riaditeľ Biskupského úradu a generálny vikár Spišskej diecézy. Duchovný otec našej farnosti vdp. Ján Marhefka srdečne privítal všetkých duchovných otcov, ako aj všetkých rodákov i hostí zo zahraničia. Boli to hostia z nemeckého mesta Norimbergu zo Spoločenstva Acermangemeinde. Votívna sv. omša bola podakovaním

Pánu Bohu za všetkých, ktorí tu niekedy žili, ale i za dnešných obyvateľov i rodákov žijúcich mimo obec. A bolo a vždy je za čo ďakovať. (V dnešnej obci v 140 domov žije 450 obyvateľov, z toho 80 detí do 14 rokov.) Sv. omša bola dôstojnou oslavou nášho Pána Boha. Keď sa z chóru ozval žalm, ktorý spievala Marienka Slavkovská a spieval celý kostol, nejednému z nás veriacich sa zaleskla slza dojatia a radosti v oku. Hoci som "len" obyvateľkou a nie rodáčkou z Matejoviec, cítim však potrebu podeliť sa so svojimi pocitmi aj s tými, ktorí sa tejto udalosti nezúčastnili. Bolo to nádherné dopoludnie, ktoré obohatilo duchovný život nás všetkých. Vďaka patrí najmä Pánu Bohu, ale aj všetkým, ktorí sa ho zúčastnili.

S pozdravom Po-
chválený buď Pán Ježiš
Kristus.

Katarína Kokorudová
Matejovce nad Hor.

Matejovce - sprievod z kostola

"Vieš, že tvoj život má velkú cenu?"

Pod týmto mottem sa niesla prednáška, ktorá sa uskutočnila vo stvrtok 10.8. a v piatok 11.8. v spoločenskej miestnosti Kultúrneho domu v Tepličke. Prednášala Mgr. K. Hartlová z Katechetického centra zo Spišskej Novej Vsi. Rozprávala o partnerských problémoch a otázkach, ktoré súvisia s odovzdávaním života z hľadiska Katolickej cirkvi. Hlavnou myšlienkou prednášky bola vela, ktorá odznela niekolkokrát: "Si jedinec-

na bytosť. Si jediny vo vsemire, nenájdeš na zemi takeho isteho ľadovca, akým si ty! Boh ťa miluje a dal ti ulohu, preto ťa posielal na túto zem." Ďalej bola zdôrazňovaná dôležitosť harmonie v rodine, ktorá nám v dnešnej modernej rodine chýba. Uvedomila som si, že ak chceme vychovať psychicky zdravé osobnosti, ktoré si vzajmne života a vedia, prečo žijú, musia vyrastať v zdravom prostredí. Myslím si, že táto prednáška mala prínos pre mladé dievčatá, ale i chlapcov. Zúčastnili sa jej aj maminky, ktorým sa tiež veľmi páčila.

Monika Hamráčková

ju ružencové spoločenstvo z Markušovce (pani Mr. Kamenická) a zúčastnilo sa jej takmer 70 veriacich (jeden autobus viesol veriacich z Markušovca a Lieskovian a veriaci z Tepličky boli v druhom autobuse s veriacimi zo Spišskej Novej Vsi). Púte sa zúčastnil aj pán farár a obaja páni kapláni. Po sv. omši, ktorej predsedal nitriansky biskup kardinál Korec, pútnici navštívili kostoly v Oravskej Lesnej, Lomnej a Kline.

◆ V nedeľu 13.8. bola odpustová slávnosť v Lieskovanech, kde si veriaci pripomínali aj 10.výročie požehnania kostola Nanebovzatia P. Márie (15.8.1990 ho požehnal spišský biskup Dr. F. Tondra). Pri tejto príležitosti slávnostnú sv. omšu o 11,00 hod. slúžil bývalý správca farnosti Markušovce a súčasný farár v Lipt. Mikuláši vdp. Michal Vitkovský. V kázni okrem božieho slova spomenul aj problémy pri stavbe kostola.

◆ 11.8. a 12.8. sa uskutočnili vo farskom kostole v Markušovciach duchovné cvičenia pre mládež i dospelých. Viedol ich Mgr. Jaroslav Barta z Kežmarku. Duchovné cvičenia spestrili programom aj mládežníci z Kežmarku. ◆ V nedeľu 3.9. bola odpustová slávnosť Narodenia P. Márie v Tepličke. Slávnostnej sv. omši predsedal a káže predniesol Mgr. Milan Ferencík zo Spišskej Novej Vsi.

**farský
klebetrník**

DUCHOVNÉ AKTIVITY

◆ V sobotu 8.7. slúžil slávnostnú sv. omšu v kostole Narodenia P. Márie v Tepličke Mons. A. Imrich, spišský pomocný biskup pri príležitosti 50. výročia krázskej vysviacky vdp. Michala Šefčíka, ktorý žije v Tepličke na dôchodku. Jubilant koncelebroval a kázeň predniesol Mons. doc. ThDr. Jozef Jarab, rektor Kňazského seminára zo Spišskej Kapituly.

◆ V pondelok 10.7. bol v Markušovciach pohreb Štefana Baldovského, otca Stanislava Baldovského, ktorý je farárom v Krušetnici. Pohrebnej sv. omši predsedal Mons. M. Klučár, kázeň predniesol domáci farár J. Duda a pohrebné obrady vykonal Mons. Andrej Imrich, spišský pomocný biskup.

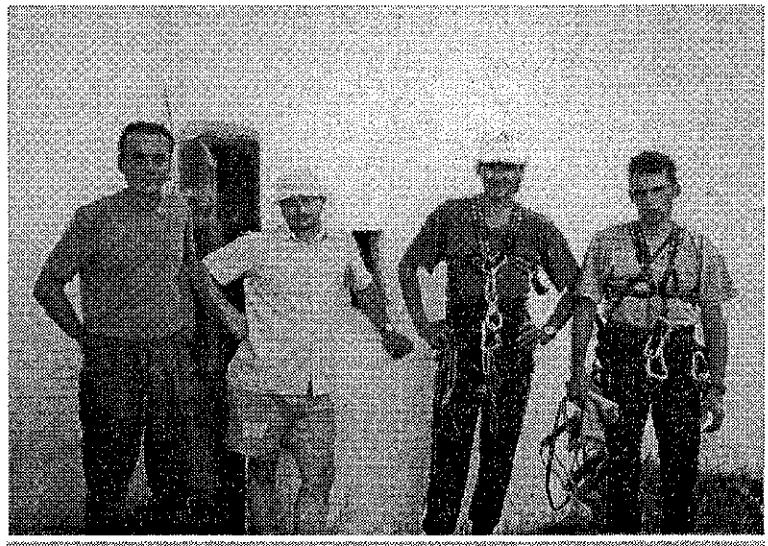
◆ V sobotu 5.8. sa uskutočnila púť na hrob božieho sluhu biskupa Jána Vojtaššáka do Zakamenného. Zorganizovalo

PRACOVNÉ AKTIVITY

♣ Na kostole v Markušovciach bol vybudovaný nový bleskozvod. Práce viedli P. Hodnický a O. Pramuka. Pomáhali im p. Klučár a M. Mikolaj. Horolezecké práce na veži vykonali J. Grečko zo Smižian a M. Mrovčák. Výkopové práce vykonal p. Šteiner. Pri týchto prácach pomáhali všetci bohoslovci, mládežníci (Klučár, Macej a iní) a ďalší (Š. Šterbák, J. Jánošík a iní).

♣ Počas prázdnin bola natretá strecha oplotenia kostolného nádvoria. Tieto práce vykonali naši bohoslovci a mládežníci. Boli to opäť oni, ktorí natreli vápnom aj oplotenie kostolného nádvoria zvnútra a vstupné brány aj zvonku.

♣ Majster Š. Kalafut nanovo omietol a vyhladil východnú vstupnú bránu kostolného nádvoria. Pomáhal mu v tom K. Lumnitzer a T. Hospúdka. Majster Kalafut opravil aj betónové schodište do Farského vzdelávacieho centra.

Klučár, Hodnický, Mrovčák a Grečko pri práci na bleskozvode

○ Pán Jančík z Jamníka spolu so svojim spolupracovníkom zhotovil nové odkvapové rúry na kostol v Markušovciach namiesto tých, ktoré boli ukradnuté. Nové odkvapové rúry sú už len z pozinkovaného plechu.

○ Úpravu vstupu do Farského vzdelávacieho centra v Markušovciach vykonal p. Ján Živčák so svojimi pracovníkmi.

AKTIVITY MIMO FARHOSTI

⇒ V nedele 13.8. pán farár J. Duda slúžil slávnostnú sv. omšu v Ružomberku v tamojšom farskom kostole pri príležitosti jubilejného roku zameranú na jubileum manželov a rodín. Do Ružomberka ho vyslal ako svojho legáta spišský biskup Dr. F. Tondra.

⇒ V Spišskej Kapitule sa v dňoch od 22.8. do 25.8. uskutočnilo v poradí už desiate sympózium cirkevného práva, na ktorom prednášali viacerí odborníci nielen zo Slovenska, ale aj zo zahraničia. Pán farár J. Duda sa ho zúčastnil ako tajomník sympózia. Pri tejto príležitosti sa krátko zastavil v Markušovciach arcibiskup Z. Grocholewski, prefekt Kongregácie pre katolícku výchovu (minister školstva z Vatikánu) a pápežský prelátk J. M.

○ Irrano Ruiz, sudca Apoštolského tribunálu Rota Romana z Vatikánu.

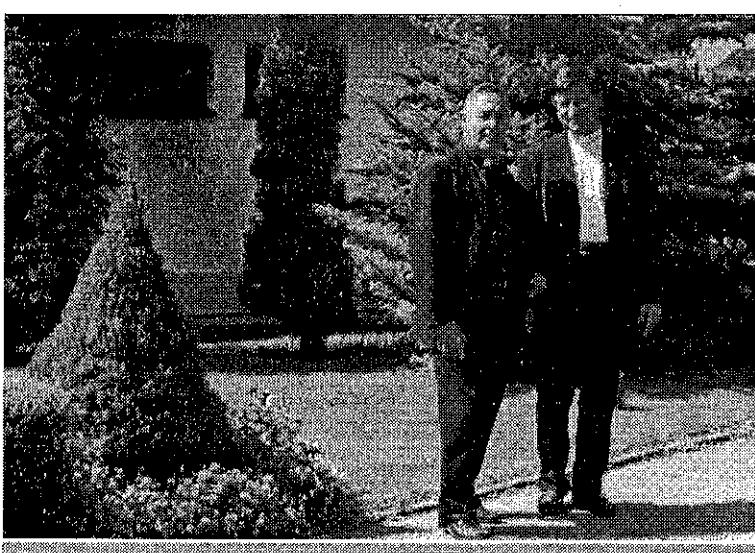
⇒ Dňa 1.9. oslávil v Spišskej Kapitule 50.výročie kňazskej

vysviacky markušovský rodák kňaz Michal Pačnář. Slávnostnú sv. omšu pri tejto príležitosti slúžil spolu s naším jubilantom a jubilantmi J. Patakym a J. Bočkajom spišský biskup Dr. František Tondra.

⇒ Dňa 2.9. sa uskutočnila v Geči pri Košiciach re kolekcia kňazov Košickej arcidiecézy. Pri tejto príležitosti a na pozvanie košického arcibiskupa Mons. A. Tkáča tam prednášal pán farár J. Duda na tému "Kňazská svätosť".

⇒ V utorok 5.9. nastúpili bohoslovci do Kňazského seminára v Spišskej Kapitule, aby pokračovali v štúdiu teológie a v duchovnej formácii. Cyril Hamrák nastúpil do 3.ročníka, Pavol Maliňák a Róbert Gurčík do 2.ročníka a Ján Rimbala do 1.ročníka.

⇒ V sobotu 9.9. sa uskutočnil diecézny eucharistický kongres v Poprade. Okrem niektorých veriacich našej farnosti sa ho zúčastnil aj p. farár a p. kaplán Chovanec.

J. M. Serrano Ruiz a M. Pánik pred farou v Markušovciach

VÝLETY

▲ Od 7.7. do 9.7. sa uskutočnil v Tatranskej Lomnici festival kresťanskej hudby pod názvom Campfest. Zúčastnili sa ho redaktori našho časopisu Pokoj a dobro z Markušoviec a Lieskovian.

▲ V útorok 25.7. sa uskutočnil jednodňový výlet mládeže do Tatier. Výlet viedol pán kaplán Janko Budzák a zúčastnilo sa ho približne 30 mladých.

▲ Od štvrtku 10.8. do nedele 13.8. sa uskutočnil výlet mládeže z Markušoviec v Ružomberku. Výlet zorganizovalo eRKO (Mgr. M. Králiková). Zúčastnili sa ho aj pán kaplán J. Chovanec. Účastníci spoznali mesto Ružomberok a okolie.

Mama

Raz, keď matka umývala riad, prišiel k nej jej malý syn Janko a podáva jej účet, v ktorom zrátal svoje nároky za splnené povinnosti:

- umytie auta otcovi,
- ustlátie si posteľe,
- za starostlivosť o mladšiu sestru,...

Mama si prečítala účet, smutne pozrela na syna, obrátila lístok a na druhú stranu začala písat:

-za 9 mesiacov, ktoré som ťa nosila pod ♥,
-za všetky prebdené noci,
-za pranie tvojich plienok,
-za nosenie ťa na rukách,
-za utieranie tvojich sŕz,...

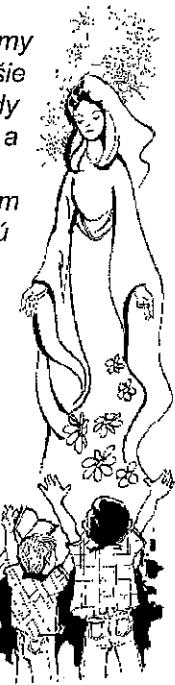
za všetko toto nedávam tí účet, lebo všetko, čo som robila pre teba, robila som z lásky a nežiadam za to odmenu. Tako sa zachovala matka malého Janka.

A taká je aj naša NEBESKÁ MATKA – či máme radosť alebo žiaľ, či sa smejeme alebo pláčeme, stojí pri nás vždy. Stále je ochotná pomôcť a nečaká

za to odmenu. Aj keď my nie sme stále tie najlepšie deti, srdce matky je vždy plné lásky, pochopenia a odpustenia.

Podákujeme sa našim mamám, veď každú matku zahreje pri srdiečku úprimná veta svojho dieťaťa:

**"Vďaka ti,
mama!"**

A	L	O	I	R	O	L	G	I
A	R	E	I	V	K	A	T	R
S	L	U	B	CH	L	I	E	B
A	N	E	Ž	Á	L	L	Ľ	O
I	V	N	S	E	E	A	R	O
N	K	P	A	A	N	Ľ	T	D
A	Á	R	V	C	U	E	Ž	É
M	Z	A	A	E	C	E	C	R
I	I	V	R	I	N	C	A	K
R	O	D	D	V	Đ	A	K	A
E	V	A	Z	S	T	R	A	CH

Osemmerovka

Vieme, komu je zasvätený mesiac október?

ĽALIA	IZÁK
KRÉDO	STRACH
VIERA	ŽENA
VĐAKA	OTEC
GLORIOLA	SVIECA
IZRAELITI	RUŽENEC
PRAVDA	RIMANIA
AVE	SLUB
ZDRAVAS	ROD
CHLIEB	

Maľovaný obrázok

Niekto sa ukrýva za tou hŕbou čiar a číslic, pomocou farebných pasteliek na to prídeš.

- 1 BIELA
- 2 ČERVENÁ
- 3 SVETLO MODRÁ
- 4 ZLTA
- 5 TMAVO MODRÁ
- 6 ZELENÁ
- 7 RUZOVÁ
- 8 CIERNNA

Anjel oslovil Pannu Máriu slovami, ktoré ak nevieme, prezradí nám ich dešifrovačka:

✉✉□✉✉✉✉ ✉✉✉✉✉✉ ✉✉✉✉✉✉ ✉✉✉✉✉✉ ✉✉✉✉✉✉ !

DEŠIFROVÁČKA

a =	b =	c =	d =	e =	f =	g =	h =	i =	j =	k =	l =	m =	n =	o =	p =	q =	r =	s =	t =	u =	v =	w =	x =	y =	z =
1 =	2 =	3 =	4 =	5 =	6 =	7 =	8 =	9 =	0 =	! =	? =	· =	· · =	· · · =	· · · · =	· · · · · =	· · · · · · =	· · · · · · · =	· · · · · · · · =	· · · · · · · · · =	· · · · · · · · · · =	· · · · · · · · · · · =	· · · · · · · · · · · · =	· · · · · · · · · · · · · =	· · · · · · · · · · · · · · =
l =	u =	o =	v =	z =	x =	y =	w =	t =	s =	r =	q =	p =	g =	h =	f =	e =	d =	c =	b =	a =	g =	h =	z =	y =	x =
l =	u =	o =	v =	z =	x =	y =	w =	t =	s =	r =	q =	p =	g =	h =	f =	e =	d =	c =	b =	a =	g =	h =	z =	y =	x =
l =	u =	o =	v =	z =	x =	y =	w =	t =	s =	r =	q =	p =	g =	h =	f =	e =	d =	c =	b =	a =	g =	h =	z =	y =	x =

Stránku pripravila Zuzana Grečková